

Handläggare
Hedberg Jenny

Datum
2013-01-31

Diarienummer
NHO-2012-0204.50

Nämnden för hälsa och omsorg

Yttrande över remiss Ekologiskt ramverk och Miljö- och klimatprogram

Förslag till beslut

Nämnden för hälsa och omsorg föreslås besluta

att avge yttrande till kommunstyrelsen enligt upprättat förslag.

Ärendet

Kommunstyrelsen hemställer om nämndens yttrande angående Ekologiskt ramverk för program och planer samt Miljö- och klimatprogram. Syftet med ramverket för ekologisk hållbarhet är att skapa en sammanhållen och övergripande plattform för det strategiska arbetet med ekologisk hållbarhet. Syftet med miljö- och klimatprogrammet är dels att skapa en sammanhållen och övergripande plattform för det strategiska arbetet med miljö och klimat. Dels finns ett externt syfte att visa på kommunens riktning, spets och bredd i miljö- och klimatarbetet.

I upprättat förslag till yttrande föreslås nämnden ställa sig bakom förslagen. Nämndens svar ska ha inkommit till kommunstyrelsen senast 2 mars 2013.

Kontoret för hälsa, vård och omsorg

Inga-Lill Björklund
Direktör

Handläggare
Hedberg Jenny

Datum
2013-01-31

Diarienummer
NHO-2012-0204.50

FÖRSLAG
Kommunstyrelsen

**Yttrande över remiss - Ekologiskt ramverk och Miljö- och klimatprogram,
KSN-2012-1129**

Kommunstyrelsen hemställer om nämnden för hälsa och omsorg yttrande i rubricerat ärende. Nämnden framför följande synpunkter.

Nämnden ställer sig bakom förslag till Ekologiskt ramverk för program och planer samt Miljö- och klimatprogram 2013-2016. Både ramverket och programmet behandlar viktiga och relevanta områden om hur Uppsala ska bidra till en hållbar utveckling.

De mål och etappmål som anges i Miljö- och klimatprogrammet är utmanande utan att vara orealiserbara. För att arbeta för att nå målen behöver nämnden i upphandlingar och uppdrag ställa krav på utförare av vård- och omsorg. Då vissa ingångna avtal gäller t o m 2017-2018 kan svårigheter finnas att nå målen till 2020, i de delar nämndens verksamhet är bidragande. Högre krav så som att tillhandahålla en högre andel ekologiska livsmedel eller helt övergå till fossilbränslefria transporter medför behov av högre ekonomisk ersättning.

Nämnden anser det positivt att ansvar för mål och uppföljning tydliggörs i Miljö- och klimatprogrammet. Dock anser nämnden att kommungemensamma metoder för uppföljning bör arbetas fram.

Nämnden för hälsa och omsorg

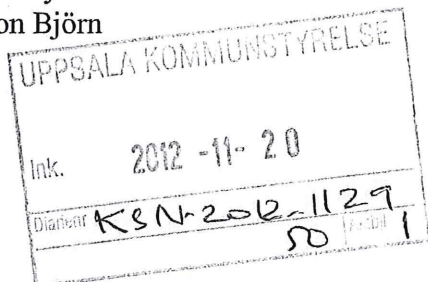
Stig Rådahl
Ordförande

Annie Arkeback-Morén
Sekreterare

Handläggare
Oltner Jenny
Sigurdson Björn

Datum
2012-11-08

Diarienummer
KSN-2012-1129

Instanser enligt sändlista

UPPSALA KOMMUN NÄMNDEN FÖR HÄLSA OCH OMSORG	
2012-12-13	
NHO-2012-0204.50	
	bilaga 1

Remiss: Ekologiskt ramverk för program och planer samt Miljö- och klimatprogram

Kommunstyrelsen hemställer om yttrande i rubricerade ärende.

Upplysningar kan fås av ovan angiven handläggare.

Yttrandet ska ha inkommit till **registrator, kommunledningskontoret, senast: 2 mars 2013**

Nämnderna har att beakta kommunalekonomiska konsekvenser

Kommunstyrelsens diarienummer ska **alltid** anges när yttrandet lämnas.

Med vänlig hälsning

Per Davidsson
kanslichef
kommunledningskontoret

Sändlista:

Barn- och ungdomsnämnden
 Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden
 Nämnden för hälsa och omsorg
 Socialnämnden för barn och unga
 Äldrenämnden
 Idrotts- och fritidsnämnden
 Kulturnämnden
 Gatu- och samhällsmiljönämnden
 Fastighetsägarnämnden
 Plan- och byggnadsnämnden
 Miljö- och hälsoskyddsnämnden
 Räddningsnämnden
 Styrelsen för Vård och Bildning
 Styrelsen för Teknik och Service

Uppsalahem AB
 Uppsala Kommuns Fastighets AB
 AB Uppsala Kommuns Industrihus
 Uppsala parkerings AB
 Fyrishov AB
 Uppsala stadsteater AB
 Uppsala Konsert & Kongress AB
 Uppsala Vatten och Avfall AB

Naturskyddsföreningen Uppsala
 Friluftsförbundet Uppsala
 Upplands ornitologiska förening
 Uppsala fältbiologer
 Entomologiska föreningen i Uppland
 Kolonilottsföreningarna
 Svenska turistföreningen
 Klimataktion Uppsala
 Miljöförbundet Jordens Vänner

Landstinget i Uppsala län
 Uppsala universitet
 Sveriges lantbruksuniversitet
 Energikontoret i Mälardalen
 STUNS
 Ahlsell Sverige AB
 Akademiska Hus AB
 Fresenius Kabi AB
 Friskis och Svettis

Fullerö Park AB
Frontwalker AB
GE Healthcare AB
IKEA Uppsala
NCC Construction AB
Ragn-Sells AB
Ramböll AB
Riksbyggen
Svensk Direktreklam AB
Vasakronan
Vattenfall Värme Uppsala

Handläggare
Oltner Jenny
Sigurdson Björn

Datum
2012-11-05
PM

Diarienummer
KSN-2012-1129
KSN- 2012-1131

Remissinstanserna

Förslag till Ekologiskt ramverk och Miljö- och klimatprogram

Programperioden för Uppsala kommuns miljöprogram och kommunstyrelsens handlingsplan för klimatarbetet har gått ut. Därför har förslag till ett gemensamt miljö- och klimatprogram utarbetats.

Kommunstyrelsen har i sin Fokusplan för 2012 beslutat att skärpa klimatmålet ytterligare vilket redovisas i miljö- och klimatprogrammet.

Föredragning

Under arbetet med att ta fram det nya miljö- och klimatprogrammet blev det tydligt att flertalet miljöaspekter (vatten, luft, buller, naturvård, avfall) redan behandlades eller stod i begrepp att behandlas i egna program eller planer. I syfte att skapa en gemensam struktur och samstämmighet för dessa program inklusive det i detta ärende föreslagna miljö- och klimatprogrammet, utarbetades ett Ekologiskt ramverk. I ramverket föreslås övergripande prioriteringar och principer samt arbetssätt gemensamt för de program och planer som ingår i den ekologiska delen av hållbarhetsbegreppet. Genom ett gemensamt ramverk tydliggörs samverkansmöjligheter och hur programmen kan förstärka varandra. Tillsammans bildar de en helhet i arbetet för en ekologiskt hållbar utveckling. **Bilaga 1**

Uppsalas miljö- och klimatprogram 2013-2016 är en del av kommunens långsiktiga och strategiska arbete för en hållbar utveckling. Inriktning beskrivs i Policy för hållbar utveckling och översiktsplanens vision 2030. Programförslaget fokuserar på områdena klimat och energi, giftfri miljö, ekologiska livsmedel samt hållbart byggande och hållbara affärer. På så sätt täcker programmet viktiga miljöaspekter och områden som inte står i centrum för andra program inom det ekologiska ramverket, men innehåller också insatsområden som förstärker viktiga områden i flera program och planer. Programmet utgörs av långsiktiga mål, etappmål samt strategiska insatsområden. Ansvar för mål och uppföljning pekas ut i förslaget. Programmet följer de prioriteringar, principer och arbetssätt som beskrivs i ramverket för

ekologiska planer och program. De strategiska insatsområdena fokuserar kommunens satsningar på ett antal centrala områden i syfte att nå miljö- och klimatmålen. **Bilaga 2**

Kommunens långsiktiga klimatmål föreslås i enlighet med uppdraget i Fokusplanen för 2012 att skärpas ytterligare. Detta är möjligt då konverteringen av den stora utsläppskällan i Uppsala, det torveldade kraftvärmeverket till biobränsle, är tidigarelagt till runt år 2020. I det tidigare målet stod det att målet avsåg även den egna organisationen. I princip gäller det fortfarande, men det har visat sig inte gå att följa upp. I etappmålen finns tydliga klimat- och energimål för den egna organisationen som är enklare att arbeta med och går att följa upp. Målbilden för växthusgasutsläpp 2050 i Översiktsplan 2010, skrivs in i klimatmålet. Det kompletterande energimålet i Översiktsplan 2010 läggs till.

Förslag till nytt långsiktigt klimatmål lyder:

De samlade utsläppen av växthusgaser per medborgare ska minska med 50 procent till år 2020, jämfört med 1990 års nivå, för att därefter fortsätta minska och senast år 2050 vara cirka ett halvt ton per invånare.

Systematisk energieffektivisering bedrivs inom bebyggelse och transporter samt inom produktion och konsumtion för att kunna halvera energianvändningen i kommunen till 2030 i jämförelse med år 2009.

Förslag till långsiktigt miljömål lyder:

Förekomsten av ämnen i inomhus- och utomhusmiljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden.

Målen i Miljö- och klimatprogrammet tar sin utgångspunkt i de globala, nationella och lokala miljöutmaningarna och är välgrundade utifrån nuläget i kommunens arbete och miljötillstånd. Förslag till miljömål är utmanande men realistiska och möjliga att nå med en kraftsamling.

Målen ska fungera som en drivkraft för utveckling av samhälle och näringsliv. De bedöms vara positiva för Uppsalas utveckling och position samt ge långsiktiga positiva effekter på samhällsekonomi och människors hälsa.

Förslaget översänds nu på en bred remiss med svarsdatum senast den 2 mars 2013. Avsikten är att det under sommaren 2013 ska fastställas av kommunfullmäktige.

Kenneth Holmstedt
stadsdirektör

Ekologisk hållbarhet – samlade ramverk för program och planer

Förslag från kommunledningskontoret

Uppsala kommun

Jenny Oltner & Björn Sigurdson

Ver: 7 november 2012

INNEHÅLL

1	Uppsalas ramverk för ekologisk hållbarhet	3
1.1	Utgångspunkter.....	3
1.2	Syfte.....	3
1.3	Övergripande prioriteringar och principer.....	4
2	Arbetsätt	5
2.1	Samverkan	5
2.2	Kommunikation	5
2.3	Främja ny teknik.....	5
2.4	Systematiskt arbete och uppföljning.....	5
2.5	Delgeografiska helhetssatsningar	6
3	Styrning och uppföljning av det ekologiska ramverket	7
	Bilaga 1: Bakgrund	8
	Bilaga 2: Policy för hållbar utveckling	10
	Bilaga 3: Översiktsplanens vision 2030	11

I UPPSALAS RAMVERK FÖR EKOLOGISK HÅLLBARHET

I.1 Utgångspunkter

En hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov. Så definierades hållbar utveckling av FN för över 25 år sedan.

Beräkningar visar att världens alla länder år 2011 använde resurser som motsvarar den biologiska kapaciteten för 1,2 till 1,5 planeter. Fördelningen är ojämn och om alla levde på samma nivå som Sverige skulle vi behöva tre planeter. Samtidigt får människor i fattigare delar av världen inte utrymme att tillfredsställa sina mest grundläggande behov.

Det är en gemensam utmaning att utveckla lösningar som säkrar ekonomisk utveckling, en god livskvalitet för alla och samtidigt inte överbelastar planetens gränser.

Uppsalas ramverk för ekologisk hållbarhet är en del av kommunens långsiktiga arbete för en hållbar utveckling. Kommunens inriktning är beskriven i Policy för hållbar utveckling. Ramverket för ekologisk hållbarhet tar sin utgångspunkt i utmaningarna beskrivna i Planetens gränser¹, de nationella miljö kvalitetsmålen, tillståndet i Uppsala såsom beskrivet i kommunens Hållbarhetsboks slut samt Uppsala kommuns översiktsplan.

I.2 Syfte

Syftet med ramverket för ekologisk hållbarhet är att skapa en sammanhållen och övergripande plattform för det strategiska arbetet med ekologisk hållbarhet.

Uppsala kommun har flera program och planer som behandlar olika delar av ekologisk hållbarhet. Detta dokument behandlar övergripande prioriteringar och principer, samt arbetssätt gemensamma för de olika programmen och planerna inom ekologisk hållbarhet.

Genom ett gemensamt ramverk tydliggörs samverkansmöjligheter och hur programmen kan förstärka varandra. Tillsammans bildar de en helhet i arbetet för en ekologiskt hållbar utveckling.

Se nedanstående bild för en illustration.

¹ Se bilaga 1.

1.3 Övergripande prioriteringar och principer

Program och planer inom ekologisk hållbarhet *prioriterar*:

- Effektivt resursutnyttjande och kretsloppssystem.
- Förnyelsebara och klimateffektiva energikällor.
- Giftfritt samhälle där hälsa och miljö går hand i hand.

Program och planer inom ramverket arbetar utifrån *principerna* om att:

- En ekologiskt hållbar kommun är en attraktiv kommun.
- Ekologisk hållbarhet är en drivkraft för ekonomisk och social utveckling.
- Framtida generationers Uppsalabor ska ha lika stora möjligheter att tillfredsställa sina behov som vi har idag.
- Uppsala minskar sin direkta lokala miljöpåverkan och den indirekta globalt.
- Uppsala kommun arbetar med de viktigaste frågorna inom ekologisk hållbarhet oavsett den egna rådigheten.
- Den ekologiska hållbarheten finns med i planeringsprocessen från start.
- Insatser planeras ur ett systemperspektiv. Insatser som är långsiktiga, samhällsekonomiskt lönsamma och som skapar strukturella förändringar ska eftersträvas.
- Insatser inom ett miljöområde ska stärka andra miljöområden.
- Uppsala kommun är en ledande kommun inom ekologisk hållbarhet.

2 ARBETSSÄTT

2.1 Samverkan

Samverkan är grunden för arbetet inom det ekologiska ramverket. Ekologisk hållbarhet är en samhällsfråga, därför behöver alla samhällsaktörer ta ett gemensamt ansvar. Genom dialog och samverkan identifieras systemfel och lösningar formuleras. För att nå målen ska vi utmana oss själva och andra aktörer. Uppsala klimatprotokoll är ett exempel på en sådan samverkan mellan olika samhällssektorer och branscher. Vi genomför strukturella förändringar där det behövs. Vid sidan av det kommungeografiska perspektivet prioriterar vi att etablera samarbete med andra större kommuner samt att utveckla det internationella samarbetet.

2.2 Kommunikation

Den grundläggande kommunikationen vilar på att kommunens ledare och medarbetare tydligt ser betydelsen av ett miljöansvar i arbetet. Kommunen har ett tydligt ansvar att tillhandahålla information i avgörande samhällsutmaningar. Kommunikationen fokuserar på att synliggöra hur kommunen underlättar för medborgaren i sitt vardagsliv och yrkesliv samt företag att leva och verka miljövänligt samt hur medborgaren och kommunen tillsammans kan göra hållbara val.

Kommunens hållbarhetskommunikation bedrivs (1) integrerat med den ordinarie verksamheten, (2) via etablerade rådgivningsfunktioner (3) via särskilda kommunikationsinsatser samt (4) via partnerskap med andra aktörer i kommunen.

2.3 Främja ny teknik

Kommunen utvecklar spets i samverkan med de två universiteten och näringslivet i Uppsala. Genom samarbete med externa aktörer samt eget systematiskt arbete främjas ny teknik och förändrade metoder som får positiva effekter för den ekologiska hållbarheten. Uppsala etableras som region där innovationer och innovatörer frodas.

Formerna för upphandling utvecklas så att de främjar introduktion av ny teknik som främjar en ekologiskt hållbar utveckling. Innovationsupphandling är en naturlig del i detta.

2.4 Systematiskt arbete och uppföljning

Kommunen arbetar integrerat med ekologisk hållbarhet. Alla nämnder och styrelser ska ta ett aktivt ansvar utifrån sitt verksamhetsansvar. De olika programmen och planerna inom det ekologiska ramverket ska ge stöd till det ansvaret.

Kommunen utvecklar ett systematiskt arbete för social och ekologisk hållbarhet inom alla upphandlingsområden och i hela organisationen. Kommunen bör i största möjliga utsträckning tillämpa Miljöstyrningsrådets kriteriedokument på ”avancerad” nivå eller motsvarande. Uppföljning av ställda krav prioriteras.

Kommunen säkerställer sitt systematiska hållbarhetsarbete genom etablerade metoder och kvalitetssäkringssystem för ledning av verksamheten. Där så är lämpligt kompletteras med etablerade certifieringssystem som kommunicerar kvalitetsnivån i arbetet.

2.5 Delgeografiska helhetsåtgärder

För att öka genomslaget för en ekologiskt hållbar utveckling behövs förutom det generella arbetet också ett samlat grepp med alla eller många miljöfrågor i en mindre avgränsad del av Uppsala - ett delgeografiskt fokus. Kommunen utvecklar samarbeten, metoder och organisation för att främja en hållbar lokal utveckling. Arbetet med social hållbarhet och ekologisk hållbarhet ger ömsesidig kraft för en god lokal utveckling. Två områden kommer att prioriteras:

- Stadsdelsutveckling integrerat med ekologisk hållbarhet i fyra utpekade områden.
- Hållbarhetsprogram för exploateringsområden.

3 STYRNING OCH UPPFÖLJNING AV DET EKOLOGISKA RAMVERKET

Syftet med ramverket för ekologisk hållbarhet är att skapa en sammanhållen och övergripande plattform för det strategiska arbetet med ekologisk hållbarhet. Ekologiska program och planer revideras och tas fram i enlighet med det ekologiska ramverket. Program och planer inom andra områden än inom ekologisk hållbarhet bör ta hänsyn till ramverket för ekologisk hållbarhet.

För att uppnå syftet med ramverket ska ekologiska program och planer som 1) revideras/omprövas eller 2) tas fram, utarbetas i enlighet med innehållet i det ekologiska ramverket.

Uppföljning sker i samband med beslut. En större utvärdering av aktuella program och planer görs vart tredje år.

BILAGA I: BAKGRUND

En hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov. Så definierades hållbar utveckling av FN för över 25 år sedan.

Beräkningar visar att världens alla länder år 2011 använde resurser som motsvarar den biologiska kapaciteten för 1,2 till 1,5 planeter. Fördelningen är ojämn och om alla levde på samma nivå som Sverige skulle vi behöva tre planeter. Samtidigt får människor i fattigare delar av världen inte utrymme att tillfredsställa sina mest grundläggande behov.

Det är en gemensam utmaning att utveckla lösningar som säkrar ekonomisk utveckling, en god livskvalitet för alla och samtidigt inte överbelastar planetens gränser.

Planetens gränser

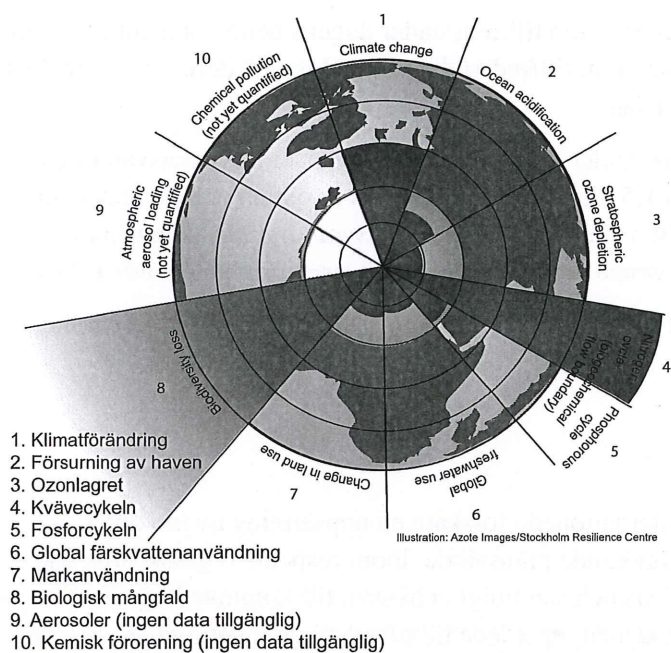
År 2009 identifierade en grupp internationella forskare en uppsättning av nio olika miljöproblem med individuellt tillhörande gränsvärde. Inom respektive gränsvärde kan mänskligheten fortsätta att utvecklas och samtidigt ta hänsyn till kommande generationers behov. Att överträda gränsvärdet kan däremot leda till plötsliga eller oåterkalleliga miljöförändringar. Konceptet, som publicerades i Nature och rönt stor internationell uppmärksamhet, kallas *Planetens gränser*. Genom Planetens gränser kan global hållbarhet bedömas utifrån bland annat klimatförändring, försurning av haven, förlust av biologisk mångfald, spridning av kemiska ämnen och landanvändning.

Gränserna har redan överskridits inom områdena biologisk mångfald och kvävecykeln. Inom flera områden finns det ännu inte tillräcklig kunskap för att göra en bedömning. Ett sådant område är spridningen av kemiska ämnen.

De svenska miljökvalitetsmålen

Planetens gränser kan relateras till de 16 svenska miljökvalitetsmålen. Målen är beslutade av Sveriges riksdag och utgör fundamentet för det svenska miljöarbetet. Utan markant ökade insatser beräknas dock endast två av 16 mål att uppfyllas mållåret 2020.

Planetens gränser

När vi miljökvalitetsmålen?

- Nej 1. Begränsad klimtpåverkan
- Nej 2. Frisk Luft
- Nej 3. Bara naturlig försurning
- Nej 4. Giftfri miljö
- Ja 5. Skyddande ozonskikt
- Nära 6. Säker strålmiljö
- Nej 7. Ingen övergödning
- Nej 8. Levande sjöar och vattendrag
- Nej 9. Grundvatten av god kvalitet
- Nej 10. Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Nej 11. Myllrande våtmarker
- Nej 12. Levande skogar
- Nej 13. Ett rikt odlingslandskap
- Nej 14. Storslagen fjällmiljö
- Nej 15. God bebyggd miljö
- Nej 16. Ett rikt växt- och djurliv

Planetens gränser (2009). När vi miljökvalitetsmålen? (2012)

Uppsala kommuns bidrag

Uppsala kommun påverkar och påverkas av den lokala, nationella och globala miljön. Vi kan bidra till en positiv utveckling genom att resurshålla, sluta använda fossila bränslen samt genom att minska användningen av giftiga ämnen. Vi kan utveckla nya hållbara affärer och tekniska lösningar, vi kan samarbeta med näringsliv och medborgare och vi kan vara en medveten och strategisk beställare. Vår arena är främst den lokala, men även på regional, nationell och internationell nivå har vi en viktig roll att spela. Vi kan och bör bidra till att de nationella miljömålen uppnås samt att planetens gränser inte överskrids. På så sätt utvecklar vi vår kommun inför framtiden och bidrar till en hållbar utveckling även för kommande generationers Uppsalabor.

BILAGA 2: POLICY FÖR HÅLLBAR UTVECKLING²

Hållbarhetspolicy – ekologiska dimensionen

Uppsala kommun ska kännetecknas av ett ansvarsfullt resursutnyttjande av våra gemensamma naturresurser i all sin verksamhet, i allt sitt sätt att påverka samhällsutvecklingen och i allt samarbete med andra. Vi ska säkra en miljö som främjar folkhälsa, biologisk mångfald och motverkar klimatförändringar. Allt som utvinns ur naturen ska användas, återanvändas, återvinnas eller slutligt omhändertas med minsta möjliga resursförbrukning.

Hållbarhetspolicy – sociala dimensionen

Uppsala kommun ska kännetecknas av att verka för mänskliga rättigheter i all sin verksamhet, i allt sitt sätt att påverka samhällsutveckling och i allt samarbete med andra. De mänskliga rättigheterna betonar dels vikten av att vi som medborgare är fria att själva få bestämma över våra liv, dels att vi värderas som lika mycket värda i familjen, i arbetslivet och i samhällslivet. Delaktighet, trygghet, jämlika villkor, tillgänglighet, jämställdhet samt respekt för mångfald är grundpelarna.

Hållbarhetspolicy – ekonomiska dimensionen

Uppsala kommun ska kännetecknas av att främja kunskapsutveckling, innovationskraft och företagsamhet i all sin verksamhet, i allt sitt sätt att påverka samhällsutvecklingen och i allt samarbete med andra. Vi ska säkra ett gott företagsklimat, hög tillgänglighet och en hög attraktivitet för framtidsbranscher. Ett konkurrenskraftigt näringsliv skapar en växande lokal arbetsmarknad, stärkt lokal ekonomi och framtidstro.

² Uppsala kommuns policy för hållbar utveckling, 2008. Återges i IVE.

BILAGA 3: ÖVERSIKTSPLANENS VISION 2030³

Översiktsplanens Vision tar sin utgångspunkt i kommunfullmäktiges Policy för hållbar utveckling med tre dimensioner.

Vision 2030 tre olika dimensioner återges här eftersom miljöarbetet både ska stödja alla tre och hämta kraft ur alla tre dimensionerna.

Uppsala har dragningskraft

En spännande arena för epokgörande kunskap, kultur och affärer. Här finns jordmånen för att nya idéer ska växa. Vetenskap och praktiska tillämpningar drar nytta av varandra. Näringsverksamheten innefattar internationella spetsföretag, tillverknings- och serviceföretag. Det ger en allsidig arbetsmarknad och hög sysselsättning. Studenterna är en stor tillgång. Uppsala är också en stark besöksort med ett högklassigt och lättillgängligt utbud av varor, tjänster, kultur, nöjesliv och rekreation.

Livsmiljön för människor och verksamheter har så stora kvaliteter att Uppsala tillsammans med Stockholm är motorn för tillväxten i Mälardalen, en aktiv internationell aktör och en nationell resurs för Sveriges utveckling.

Uppsala är sammanhållet

Med utrymme för mångfald och dynamik. Öppenhet, tolerans och sociala nätverk skapar delaktighet i samhällsutvecklingen och ansvarstagande för medmänniskor och miljö. Kulturutbud, idrotts- och föreningsliv, religiösa samfund, lokala samhällsföreningar m.fl. bidrar till dialog, gemenskap och hembygdskänsla. Trygghet och tillgänglighet gäller alla - oberoende av ålder, kön, funktionsnedsättning eller etnisk tillhörighet. Barnperspektivet genomsyrar förändringsarbetet. Kvaliteten i välfärdstjänsterna och den byggda miljön gör att vardagslivet fungerar väl för alla åldrar. Torg, gator, parker och friluftsområden bäddar för fysisk aktivitet och ett rikt socialt liv. Kultur- och naturvärden ger identitet – förändringar sker med stor respekt för dem.

Uppsala är på väg mot klimatneutralitet

Bebyggelsestrukturen och samspelet med landsbygden bäddar för energihushållning, klimatvänlig energianvändning och hushållning med naturresurser. De tekniska systemen är långsiktigt hållbara. Beredskapen att möta effekter av klimatförändringar är god. I staden och de små tätorterna är det lätt att gå och cykla. Kollektivtrafiken är förstahandsvalet vid arbetsrelaterade resor på längre sträckor och för många andra vardagsärenden. Tillsammans med landskapets naturvärden skapar grönsstrukturen i staden en långsiktig grund för ekosystemtjänster som biologisk mångfald, gott mikroklimat, vattenrening och goda betingelser för odling. Uppsala är på väg mot klimatneutralitet.

³ Översiktsplan 2010, Uppsala kommun.

Miljö- och klimatprogram 2013-2016

Uppsala kommun

Jenny Oltner & Björn Sigurdson, kommunledningskontoret

Ver: 7 november 2012

INNEHÅLL

I	Miljö- och klimatprogram	3
1.1	Miljö- och klimatprogrammet – en del i arbetet för en ekologiskt hållbar utveckling	3
1.2	Syfte.....	3
1.3	De långsiktiga miljö- och klimatmålen.....	3
1.3.1	Klimatneutralt Uppsala	3
1.3.2	Giftfri miljö.....	4
2	Sju etappmål för miljö och klimat	5
2.1	100 % lokalt producerad förnybar värmeenergi år 2020 30 % lokalt producerad förnybar elenergi år 2020.....	5
2.2	Fossilbränslefria kommunala fordon och transporter år 2020	5
2.3	25 % absolut energieffektivare verksamhet år 2020.....	5
2.4	På väg mot en giftfri miljö år 2020.....	6
2.5	50 % procent ekologiskt i matsalen 2020	6
2.6	Öka det hållbara byggandet	7
2.7	Hållbara affärer	7
3	Prioriterade områden	8
3.1	Sektorer.....	8
3.2	Arbetsätt	8
3.3	Delgeografiska fokus	8
4	Miljö- och klimatprogrammets insatskarta – Strategiska insatsområden	9

I MILJÖ- OCH KLIMATPROGRAM

I.1 Miljö- och klimatprogrammet – en del i arbetet för en ekologiskt hållbar utveckling

Uppsalas miljö- och klimatprogram är en del av kommunens långsiktiga arbete för en hållbar utveckling beskrivet i Policy för hållbar utveckling och översiktsplanens vision.

Miljö- och klimatprogrammet tar sin utgångspunkt i utmaningarna beskrivna i Planetens gränser, de nationella miljökvalitetsmålen, tillståndet i Uppsala såsom beskrivet i kommunens Hållbarhetsboksutslut samt Uppsala kommuns översiktsplan¹.

Programmet följer de prioriteringar, principer och arbetssätt som beskrivs i ramverket för ekologiska planer och program.²

I.2 Syfte

Miljö- och klimatprogrammet har två huvudsakliga syften.

Ett övergripande syfte är att skapa en sammanhållen och övergripande plattform för det strategiska arbetet med miljö och klimat och på så sätt uppnå kommunens långsiktiga miljö-, klimat- och utvecklingsmål.

Ett externt syfte är att visa på kommunens riktning, spets och bredd i miljö- och klimatarbetet och på så sätt ta vara på medborgarnas engagemang i miljö- och klimatfrågan.

I.3 De långsiktiga miljö- och klimatmålen

I.3.1 Klimatneutralt Uppsala

De samlade utsläppen av växthusgaser per medborgare ska minska med 50 procent till år 2020, jämfört med 1990 års nivå, för att därefter fortsätta minska och senast år 2050 vara cirka ett halvt ton per invånare.

Slutmålet, cirka ett ½ ton utsläpp senast år 2050, måste stå i centrum för att inte riskera stanna i strukturer som kanske når målet 2020, men omöjliggör att nå lägre.

Uppsala är på väg mot klimatneutralitet. Växthusgasutsläppen från energi och transporter i kommunen bör i princip upphöra, senast till år 2050.

Systematisk energieffektivisering bedrivs inom bebyggelse och transporter samt inom produktion och konsumtion för att kunna halvera energianvändningen i kommunen till 2030 i jämförelse med år 2009.

¹ Se bilaga 1, i Ramverk Ekologiska program och planer.

² DNR XXXXX

Ansvarig för målet:

Kommunstyrelsen, samtliga nämnder och styrelser.

Ansvarig för uppföljning:

Kommunstyrelsen.

Uppföljning:

Kommungeografisk nivå

Uppföljningen görs genom kommunstyrelsens årliga sammanställningar och bearbetningar av data från SCB, Naturvårdsverket, energileverantörer och andra.

Kommunorganisationens mål

Uppföljningen görs med hjälp av det kommungemensamma IT-stödet för uppföljning och målsättning av energi och klimat.

1.3.2 Giftfri miljö

Förekomsten av ämnen i inomhus- och utomhusmiljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden.

Att minska risker och exponering kring kemikalier är en av vår tids största miljöutmaningar. Trots regler och insatser från myndigheter och företag ökar användningen och spridningen av kemikalier. Ämnen med farliga egenskaper finns på platser där de inte hör hemma - i människors kroppar, växter, djur, hav, sjöar och marker.

Kunskapen om ämnens effekter är begränsad. I värsta fall kan farliga kemikalier orsaka skada på människors hälsa och miljön på lång sikt. Därför behövs en ökad medvetenhet och försiktighet vid användningen av kemikalier³

Ansvarig för målet:

Kommunstyrelsen.

Ansvarig för uppföljning:

Kommunstyrelsen.

Uppföljning:

Uppföljning sker via sammantagen bedömning av de etappmål som påverkar Giftfri miljö.

³ www.kemi.se

2 SJU ETAPPMÅL FÖR MILJÖ OCH KLIMAT

De sju etappmålen för miljö- och klimat ska fungera som en drivkraft för en snabb utveckling till ett hållbart samhälle i allmänhet och de övergripande miljö- och klimatmålen i synnerhet.

2.1 100 % lokalt producerad förnybar värmeenergi år 2020 30 % lokalt producerad förnybar elenergi år 2020

Uppsalas energiförsörjning för värmebehov sker helt och hållet på förnybara energikällor i lokal produktion år 2020.

Uppsalas energiförsörjning för den kommungeografiska elanvändningen sker till hälften på förnybara energikällor i lokal produktion år 2020.

Ansvarig för målet:

Kommunstyrelsen, samtliga nämnder, styrelser och bolag.

Ansvarig för uppföljning:

Kommunstyrelsen.

Uppföljning:

Andel el- och värmeproduktion på förnybara energikällor som sker i Uppsala kommun av den totala användningen (kWh) av el respektive värme i Uppsala kommun.

2.2 Fossilbränslefria kommunala fordon och transporter år 2020

Kommunens egna fordon och upphandlade transporter är fossilbränslefria senast år 2020.

Ansvarig för målet:

Kommunstyrelsen och samtliga nämnder, styrelser och bolag.

Ansvarig för uppföljning:

Samtliga nämnder och bolag. Följs även upp övergripande av kommunstyrelsen.

Uppföljning:

Antal och andel fossilbränslefria fordon och upphandlade transporter.

2.3 25 % absolut energieffektivare verksamhet år 2020

Kommunens nämnder och styrelser har mål för energieffektivisering som motsvarar minst 25 procents minskning till år 2020 i absoluta tal i jämförelse med år 2009.

Ansvarig för målet:

Samtliga nämnder, styrelser och bolag.

Ansvarig för uppföljning:

Samtliga nämnder, styrelser och bolag. Följs även upp övergripande av kommunstyrelsen.

Uppföljning:

Uppföljning av upprättade handlingsplaner för genomförandet av energieffektivisering (basår 2009) samt det kommungemensamma systemstödet för energi och klimat.

2.4 På väg mot en giftfri miljö år 2020

Uppsala kommun bidrar till en giftfri miljö och skydd av barn och vuxnas hälsa genom att konsekvent arbeta med höga miljömål vid upphandling av varor, tjänster och entreprenader samt genom att avropa varor med hög miljöprestanda från ramavtal.

Ansvarig för målet:

Kommunstyrelsen och samtliga nämnder, styrelser och bolag.

Ansvarig för uppföljning:

Kommunstyrelsen och samtliga nämnder, styrelser och bolag.

Uppföljning:

Andel genomförda upphandlingar där 1) krav på minskning av miljö- och hälsofarliga ämnen har ställts (av de upphandlingar där så är relevant) 2) andel avrop av de produkter som har högst miljöprestanda, 3) kvalitetsuppföljning av ställda miljökrav.

2.5 50 % procent ekologiskt i matsalen 2020

Kommunen har ökat andelen ekologiskt producerade livsmedel i förskola och skola samt i egen och upphandlad vård- och omsorgsverksamhet, liksom i annan verksamhet med matservering så att den uppgår till 50 % år 2020.

Ansvarig för målet:

Kommunstyrelsen och barn och ungdomsnämnden (UBN), utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden (UAN), socialnämnden för barn och unga (SBN), nämnden för hälsa och omsorg (NHO), äldrenämnden (ÄLN), Fyrishov AB, Uppsala Konsert & Kongress AB och Stadsteatern AB.

Ansvarig för uppföljning:

Kommunstyrelsen och barn och ungdomsnämnden (UBN), utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden (UAN), socialnämnden för barn och unga (SBN), nämnden för hälsa och omsorg (NHO), äldrenämnden (ÄLN), Fyrishov AB, Uppsala Konsert & Kongress AB och Stadsteatern AB.

Uppföljning:

Andel ekologisk mat.

2.6 Öka det hållbara byggandet

Uppsala kommuns arbete för att främja ett giftfritt, resurs- och energisnålt byggande har resulterat i att Uppsala är en av de främsta kommunerna i Sverige med avseende på hållbart byggande år 2020.

Ansvarig för målet:

Kommunstyrelsen och plan- och byggnadsnämnden.

Ansvarig för uppföljning:

Plan- och byggnadsnämnden.

Uppföljning:

Andel nybyggnation och områden med högsta miljö- och energiklassning.

Andel större exploateringsområden med tillämpade hållbarhetsprogram.

2.7 Hållbara affärer

Uppsala kommun arbetar aktivt för att stödja miljö- och klimatdriven affärsutveckling i det lokala näringslivet.

Ansvarig för målet:

Kommunstyrelsen, samt samtliga nämnder och styrelser.

Ansvarig för uppföljning:

Kommunstyrelsen.

Uppföljning:

Genomförda aktiviteter med syfte att bidra till målet.

3 PRIORITERADE OMRÅDEN

3.1 Sektorer

Miljö- och klimatprogrammet prioriterar tre sektorer:

- Transporter
- Bebyggelse
- Produktion & Konsumtion

3.2 Arbetsätt

Ramverket för ekologisk hållbarhet pekar ut fyra prioriterade arbetsätt i arbetet för att utveckla Uppsala kommun till ett hållbart samhälle.

- Samverkan
- Miljömedvetna val
- Främja ny teknik
- Systematiskt arbete och uppföljning

De fyra arbetsätten är kommunens strategiska val för att nå resultat inom sektorsområdena. Varje sektorsfokus bearbetas med hjälp av samtliga arbetsätt. Exempelvis ska kommunen samverka inte bara generellt, utan även hitta samverkan för varje sektorsfokus, för att ge tydlig effekt inom respektive sektor.

3.3 Delgeografiska fokus

För att öka genomslaget för en ekologiskt hållbar utveckling behövs förutom det generella arbetet också ett samlat grepp med alla eller många miljöfrågor i en mindre avgränsad del av Uppsala - ett delgeografiskt fokus. Arbetet med social hållbarhet och ekologisk hållbarhet ger ömsesidig kraft för en god lokal utveckling.

Ramverket för ekologisk hållbarhet pekar ut två insatsområden som även miljö- och klimatprogrammet ska bidra till och driva:

- Hållbarhetsprogram för exploateringsområden
- Stadsdelsutveckling i fyra utpekade områden, integrerat med ekologisk hållbarhet

4 MILJÖ- OCH KLIMATPROGRAMMETS INSATSKARTA – STRATEGISKA INSATSOMRÅDEN

De strategiska insatsområdena samlar och fokuserar kommunens satsningar för att nå genombrott på ett antal centrala områden i syfte att nå miljö- och klimatmålen.

Insatsområdena har ett övergripande kommungeografiskt och kommunorganisatoriskt perspektiv med systemlösningar i fokus.

Insatsområdena förstärker i stor utsträckning översiktsplanarbetet, övriga ekologiska program och planer, samt kommunens sektorsplaner.

Prioriterade områden	Generellt	Transporter	Bebyggelse	Produktion och konsumtion
Generellt	<p>Geografiskt fokus</p> <p>Stadsdelsutveckling</p> <p>Hållbarhetsprogram för exploateringsområden</p>	<p>Utvecklad och utbyggd kollektivtrafik</p> <p>Hållbart resande – samlat arbete</p> <p>Effektiva godstransporter och varudistribution</p>	<p>Miljonprogrammen - halva energin, hela välfärden</p> <p>Transportsnål planering</p> <p>Nära-noll-energihus</p> <p>Giftfritt och resurssnålt</p>	<p>Energiautonoma jordbruk</p> <p>Upplands mat (närodlat)</p> <p>Ekoturism</p>
Partnerskap	<p>Uppsala klimatprotokoll – 2012-15</p> <p>Klimatkommunerna</p>	<p>Hållbart resande - samverkan</p> <p>Spårtaxi-kommuner & Spårvagnsstäder</p> <p>Samarbete med övriga storstäderna utvecklas</p>	<p>Skapa morgondagen – bygg och fastighetsbranschen för hållbar utveckling</p>	<p>Leader – miljödriven landsbygdsutveckling</p> <p>Hållbar affärs- och verksamhetsutveckling</p>
Miljö-medvetna val	<p>"Miljösmart" i vardagsliv & yrkesliv</p>	<p>Hållbart resande – resenärens val</p> <p>Utmana andra: Fossilfria fordon & transporter</p> <p>Utveckla lösningar för bilpoolsystem</p>	<p>Avfall – minimering och återvinning</p>	<p>Komma närmare maten & naturen</p> <p>Minskat matsvinn</p>
Ny teknik	<p>Utveckling av miljöteknikbranschen</p>	<p>Fossilbränslefri kollektivtrafik</p> <p>Elektrifiering av transporter</p> <p>Spårtaxi</p>	<p>Sol på "alla" tak</p> <p>Smart nät – för el & värme</p> <p>Massivträ som byggmaterial</p>	<p>Biogas – gödselrötning</p>
Systematiskt arbete och uppföljning	<p>Färdplan klimatneutralt Uppsala</p> <p>Hållbar upphandling</p>	<p>Anläggnings- och driftsentreprenader – miljökrav och klimatbudget</p> <p>Rese- och mötesriktlinjer - implementering</p>	<p>Byggnads-material – giftfria, energieffektiva och med låg klimatpåverkan</p>	<p>Hållbara livsmedel i matsalen</p> <p>Ekologiska fotavtryck</p>

Förklaring: Insatsområden som pågår och som bör utvecklas vidare eller förstärkas. Helt nya insatsområden eller sådan som i princip är utvecklade idag och bör utvecklas betydligt är markerade i kursiv stil.

